

LO GERONÉS

PERIÓDICH DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

	1 pesseta trimestre
Gerona.	1'25 id. id.
Fora.	1'50 id. id.
Estranger.	

Un número 10 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Asamblea Libertat, 31

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin á la Redacció, se 'n donara compte en lo Setmanari.

Any 5.na

Dimecres 5 de Octubre de 1898

Núm. 233.

Sort del Deute Cuba

Tant prompte fou firmat lo Protocol pera la pau entre Espanya y 'ls Estats Units, ó sia la Acta preliminar que té de portarnos aquella, y quedaren convints y pactats pels dos Governos los punts fonamentals que devían acabar ab l'estat de guerra, dexant á la Comissió de París lo resoldre les qüestions secundaries y de pur detall, se preocupá y preguntá tothom respecte quin dels dos Estats, si 'l vencedor, ó bé 'l vençut, carregaria ab lo Deute Cuba.

Més que difícil es profetisar, si l' Hisenda espanyola quedarà ó no lliure d' una tant fexuga càrrega, sobre tot, si no s' oblida que en orde á quant tinga relació ab les convencions internacionals presideix un meritisme no existint normes fixes y segures generalment observades.

Pero si la resolució té d' arrancar com seria natural del sech pero clar article 1.er del Protocol, estudiat ab relació á lo disposat en lo 2.^{on}, y té de esser interpretat de conformitat als principis que explicaré desde ara calífico de dret universal y que lo meteix enen aplicació al nomenat públich com al privat, allavors crech que no tant sols los Estats Units no acceptaran lo gravámen del Deute Cuba, sino que 'ls seus representants á París sostindrán, y no ab poca rahó, que 'l deute de la illa de Cuba, per axís haver quedat virtualment resolt en lo Protocol, té de continuar á carrech del Estat espanyol sens que pugan ni sisquesa entrar á discutir una qüestió definitivament resolta per l' article 1.er de dit Protocol.

Diu l' article 1.er, que «Espanya renunciará á tota pretensió á sa soberanía y á tots sos drets sobre la illa de Cuba», mentres que 'l 2.^{on} s' expressa en aquets altres termes: «Espanya cedirá als Estats Units la illa de Puerto Rico y les demás illes que s' troban baix la soberanía d' Espanya en les Indies Occidentals, aixís com una illa en les Ladrones, que será triada pels Estats Units.»

Donchs bé: no es lògich ni racional creure que al proposar á Espanya lo Govern nort-americaná la firma del Protocol empleés, sense fixarse en los efectes y conseqüencies jurídiques, una fraseologia tant distinta en l' article 1.er de la usada en lo 2.^{on}.

Al contrari, resulta més acertat pensar que al consignar, respecte á Cuba, que Espanya renunciará á tota pretensió á sa soberanía y á tots sos drets envers ella, fugien los Estats Units, no tant del mal efecte que pogués causar y produhir á Europa la manifesta intenció d' anexionarse la illa antillana, com d' exercir drets sobre Cuba continuant los títols de la soberanía d' Espanya, y per axó digueren y escrigueren en lo Protocol, no que aquésta cedirá sos drets y soberanía als Estats Units, sino que renunciará á una y altres, quedant per consegüent la illa de Cuba en situació de cosa *nullius* ó abandonada, susceptible per tant d' esser regida ja per ella sola, ja per altre Estat ab qui li plagués juntarse ó confederarse. De manera que 'l títol que tingan sobre Cuba los Estats Units existirá ab completa independéncia y separació dels que hi hagués tingut Espanya, ó sia, parlant ab tecnicisme jurídic, son títol será *originari*, y com á tal existirá lliure de tota càrrega imposada per anteriors posesidors ó soberans, puig produhexen consemblant efecte les adquisicions no derivades.

Res vol dir á mon entendre, que 'l gravámen imposat sobre Cuba tinga la consideració d' hipotecari, ja que no es possible aplicar als deutes públics, encara que vingan garantits ab hipoteca, los principis que regexen en los deutes dels particulars, ó mellor dit de les persones ó entitats subjectes al dret privat, per la senzillíssima rahó de que en les relacions jurídiques patrimonials lo propietari creador del gravámen que afecta de directe manera la cosa gravada, té un dret (quan menos axís li regonexen les legislacions positives) de un modo absolut, exclusiu é irre-

vocable, deguentse respectar sempre y per tothom les càrregues que imposi á sos bens; mentres que en los dominis de dret públich, sobre tot en forsa dels moderns principis, lo nomenat *domini eminent* de tot Estat, y singularment tractantse dels drets qu' exercixi en una colònia, ha d' estimarse sempre com á domini revocable, existint en tots moments en estat latent la véra soberanía en lo poble, tant sols provisionalment subjecte á la Metròpoli ó á una soberanía estrangera; puig ningú nega avuy, que tots los pobles de la terra, sia la que sia la rassa de sos moradors, de tart ó d' hora arriban á sa major edat, essent ells árbitres de sos destins y lliures d' enmotllar sa vida social y política sens ingeréncies estranyes.

Ara bé: ab arreglo á lo disposat pel Protocol en son article 1.er, Espanya implicitament regoneix la major edat política de la illa de Cuba, desde l' instant que promet renunciar á tota pretensió á sa soberanía y á tots sos drets sobre aquell territori, territori que no tramet (perque, *nemo dat quod non habet*) á cap altre potencia. Regoneix per tant Espanya ab lo Protocol, solempnément, á requeriment d' un poble qu' ha dit guerrear en nom de la justicia y la civilisació, qu' ha caducat son dret sobre Cuba, qu' ha terminat son provisional y per naturalesa revocable *domini eminent* que en altres dies exercí y tingué sobre la gran Antilla.

Per lo tant, no pot pretendre que 'ls cubans regonegan un deute qu' élls no crearen, puig axó seria admetre efectes á una soberanía que s' declara extingida, y es principi universal de dret «*Resolutio iure concedentis, resolvitur iure concessum*», ó sia, «finit lo dret del concedent, queda extingit lo dret concedit.»

Tampoch podrá pretendre dels Estats Units que s' encarreguin del deute de Cuba, puig aquestos, exercint una acció que bé podriem anomenar popular, s' han limitat á exigir en nom de la civilisació y dels seus grans interessos á Cuba, que Espanya abandonés sos drets y soberanía sobre dita illa, sens que dit territori en forsa del tractat de pau passi á formar part integrant de la Confederació Nort-americana, ni quedi subjecte de cap manera á la soberanía dels Estats Units.

Per consegüent, fins faltan termes hàbils, pera que 'ls comissionats Espanyols á París, si no volen caure en ridícol, pugan plantejar consemblant qüestió ab los representants Nort-americans, ja que si Cuba arriba á lligarse ó juntarse de qualsevol modo que sia ab la Confederació Nort-americana, cosa que segurament succehirá, será ab completa separació de lo convingut y estipulat en lo tractat de Pau, sens que deguin res, pero absolutament res á concessions á son favor otorgades per Espanya, puig que aquesta al firmarse 'ls preliminars de la Pau ha promés renunciar solempnément á tot dret sobre Cuba, no trametentlo á cap Estat determinat.

Voldriem equivocarnos, pero creyém fermament que foren molt llestos los homens d' Estat dels Estats Units al redactar lo Protocol y que 'n voldrán treuren totes les ventatjes que rigorosament ne derivan, y que com sempre la més culpable lleugeresa fou la característica dels nostres desacreditats estadistes.

No dihém, ab tal, que no sia possible lograr que corri á carrech dels Estats Units lo Deute Cuba, cosa qu' únicament podria lograrse á cambi de cessions á Filipines, representant allavors tal encarregament una retenció de preu.

E. SAGUER Y OLIVET.

La informació oberta per la Diputació provincial de Barcelona.

La Diputació provincial de Barcelona, obehint á plausibles iniciativas y, sobre tot, esbarada pels clams dels contribuyents d' aquella provincia á consecuencia dels abusos y del procedir del arrendatari al quin havia entregat lo Govern conservador lo cobro é in-

vestigació de las contribucions directas en la mateixa, vá acordar dirigir á tots los Ajuntaments, corporacions y entitats importants la súplica de que la informessin sobre la conveniència y oportunitat de demanar al Govern Central li permetés encarregar-se de dit cobro, mediant un concert económic, dexant als informants la latitut suficient pera expressar sa opinió sobre aquest punt y 'ls que ab ell tinguessin relació.

La quasi totalitat dels Ajuntaments que han informat, los gremis de Barcelona, les Corporacions tótes, expressan la seva conformitat ab l' idea y, fan més, l' encoratjan y manifestan lo desitj de que s' estengui á molt més de lo que la Diputació pensava demanar, á totes les contribucions é impostos y á tot Catalunya.

Per cert, que una de les Corporacions, la Societat Económica de amichs del pais si no aném equivocats, fonamenta 'l seu informe en una crítica de la desgraciada gestió del Estat en aquesta materia, qu' ha ferit la susceptibilitat d' algun dels seus individus, caracterisats mitjos-personatjes de partit, que cregueren deber combatre l' acort proposat per la Comissió dictaminadora, pot ser per no ferse malvoler dels grossos de la colla y no perdre la esperança de tornar á ser cuas d' arangada, votant si y no en lo Congrés un altre dia: pero tal se han posat las cosas, que s' quedaren sols y 'l dictámen fou aprovat per tothom menos ells (dos, ó á lo més tres.)

Pel seu esperit y per la doctrina que contenen, á nosaltres nos interessan especialment alguns d' aquests informes y per axó comensém publicantne 'ls següents reservant per després ferhi 'ls comentaris que ns han sugerit:

Resposta de la Lliga de Catalunya

«Excm. Senyor:

Si sempre la Lliga de Catalunya hauria entés cumplir un deber al correspondre á la invitació d' eixa Excm. Diputació Provincial prenent part en la informació sobre si deu ó no encarregar-se mitjansant un concert ab lo Govern dels serveys de repartiment, recaudació é investigació de las contribucions directas de la provincia, ab major motiu deu ferho en los moments actuals en que, al apareixer devant de tots, dels previsors y dels somniadors, ab tota la seva tremenda realitat, las conseqüencies per lo catalanisme tant temps anunciadas, de tants anys de desgovern, de mala administració, d' oblit de bonas tradicions y adequat sistema polítich, se troban tots los catalans ab lo desitj vehement de salvar á sa estimada Pàtria, Catalunya, esperant tots que 'ls elements més actius y més inteligents los hi obrin lo camí de salvació.

A aquest anhel, á aquest desitj, á aquesta esperança en sí mateixa que abandonant artificials ilusions té avuy Catalunya, obeheix en part lo pensament que la Diputació Provincial somet als Ajuntaments y principals Corporacions de aquesta provincia, encare que nascut avans dels recents desastres, y sobretot la acceptació general que 'l pensament ha tingut com indicador d' una orientació diferent, d' una tendéncia clarament manifestada cap al únich principi que pot ser salvador d' aquesta nostra avuy desgraciada nacionalitat, la autonomia de Catalunya.

Per aixó, per quant la idea d' un concert de las corporacions que al fi representan més ó menos aproximadament la vida regional, ab lo Govern central, pera la percepció dels tributs, correspon á aquest convenciment que cada dia va sentse més general, de la necessitat de que totes las regions de vida històrica concentrin tots sos esforços y realisin per sí mateixas los serveys que á ellas directament interessan, fugint de tutelas perjudicials é inmotivadas, y aixó ve á esser lo primer pas que té de portar á no trigar gayre al regoneixement de la existencia de las nacionalitats que encare viuen y volen viure, ab personalitat regoneguda y medis de cumplir sos propis fins, la Lliga de Catalunya na ha pogut menos de mirar ab simpatia la iniciativa de la Diputació Provincial, y de anarse enterant, ab la satisfacció del que véu com se propagan y arrelan sas propies idees, del bon efecte que en general ha produhit en tots los elements que s' interessan per la regeneració de Catalunya.

Mes la Lliga de Catalunya no pot ni deca amagar que

així ho sent, més per l' estat de la opinió que revela, cada dia més favorable a sas reivindicacions, que no pas per lo que 'l pensament en sí pugui tenir de pràctic y profitós. No ho diu pera desfer generosas ilusions, ni ab l' anim de fer crítiques injustificadas; pero la Lliga de Catalunya, que de tant temps estudia tot lo que 's refereix a las necessitats de la nostra terra y a la organisació y facultats de las entitats que la representin, no 's pot deixar seduhir per la sola apariència de comensar a retornar una part de la vida administrativa a que Catalunya té dret, y de que no gosa per la organisació centralista y absorbent del Estat espanyol, no s' hi pot entusiasmar y ben clar té de dirho, tant per que véu 'ls perills grans que aquestas tímidas reformas enclouhen com per que fins en lo cas de que no donguessin los resultats temuts las terribles influencias del caciquisme, es molt poch lo que la Diputació Provincial se proposa pera lo que Catalunya necessita.

Per altra part, per més que compreném l' especial punt de vista de la Diputació que no pot parlar més que de la provincia de Barcelona, com las consideracions que ella pot haver de tenir en compte no afectan a aquesta societat, la Lliga de Catalunya, al manifestar la seva opinió sobre 'l projecte, deu intistir, com ho deu fer en totas ocasions, en la protesta contra l' escuarterament de Catalunya fet per sos enemichs, ab l' intent de debilitarla y anularla; y per aixó, al sentar lo seu criteri general sobre 'l pensament d' un concert económic ab l' Estat, deu dir clarament que aquest concert no pot ser partidaria de que 's fassi ab aquesta ni aquella provincia, sino que deu ferse ab Catalunya, no solament per que totas las parts del territori catalá deuen participar dels beneficis, sino per que, convensuts de que Catalunya constituheix un tot, ab una ánima sola y ab necessitats y aspiracions generals, no podém acceptar voluntariament la actual artificial divisió en quatre provincias que desde Madrid cada dia se voldria separar més, ni creyém que 's degui solidar y prorrogar dita divisió fortificant la vida administrativa d' una de las provincias.

Tota reforma, donchs, en aquest sentit, sigui radical, sigui moderada, no podria satisfer las aspiracions dels elements pensadors y económichs de Catalunya, més que comprenent tota aquesta. Mes pera que 'l pensament sobre 'l que la Lliga de Catalunya es consultada puga donar tots los fruyts que hi ha dret a esperarne, imporia consignar que aquesta extensió a tot Catalunya no hauria de ser profitosa en lo cas de ferse per provincias, ab lo qual, sobre lo avans dit, respecte a la continuació d' un inadmissible artifici correriam lo perill d' enrobustir encare més lo caciquisme, de donar ab la distribució y percepció dels tributs un arma terrible y poderosissima als cacichs dels diferents partits en perjudici de las personas independents y de totas las no afectas a ells; de fugir dels mals dels organismes madrilenys, pera anar a parar a mals incalculables d' organismes que, ab tot y funcionar a Catalunya, poden massa fàcilment arribar a no ser més que 'ls orgues dels mateixos partits de Madrid.

Per aixó, ja que de reformas se tracta, y que la Diputació provincial no 's limita a demanar informes sobre 'l pensament, sino que admet tota mena de consideracions sobre la manera de desenrotllarlo, ja que de reformas se tracta, dihém, no hi ha pera que reduhir tant las aspiracions. Ben concretadas té la Lliga de Catalunya las sevas ideas sobre la organisació y drets de Catalunya, la qual solament pot pensar seriament en regenerarse obtenint la complerta autonomia demandada en los nostres programas. Pero fins prescindint de las aspiracions generals del ordre polítich, en quin exámen naturalment no pot entrar la Diputació provincial, y que sobretot no podrian tenir cabuda en aquesta especialissima informació, reduhit son criteri al ordre económic, la Lliga de Catalunya té de manifestar, no sols que las atribucions que 's recabin del Govern tenen de ser prou complertas pera tenir Catalunya una llibertat casi absoluta d' Hisenda, sino que la entitat que al efecte s' organisi té d' apareixer en tal forma que sigui una verdadera representació de Catalunya, pera lo qual no pot ser elegida en las formas actuals ni baix las deplorables influencias d' avuy, sino per medi de la representació de totas las forsas socials, que, com tenim també consignat en los nostres programas, no 's pot fer sino per eleccions per classes en la forma en que, en l' estat social actual, se puguin agrupar los grans interessos permanents de la societat, representació quinas facultats deurián regularse en forma que may pogués produhir ni sospita de nous perills de centralisme.

Ab una organisació ab la que 's pogués tenir la confiança oportuna en la representació de Catalunya y permetés no témer res dels caciquismes ni de las influencias centralistas, no pot oferir cap dubte que milloraria d' una manera considerable la situació de la nostra terra baix lo punt de vista financier, si 's podia arribar a un concert ab lo Govern de Madrid, en virtut del qual aquest no percibís a Catalunya més que certs impostos de carácter general, com lo d' Aduanas, propis de tot poder central, no teninthi mes que 'ls funcionaris necessaris pera ells, rebent en canvi de la entitat representativa de Catalunya una cantitat anyal, que 's podria fixar en periodos de cinch a deu anys

per exemple, a compte de lo que avuy percebeix per las altres contribucions é impostos. Y pera aquest cas, millor que 'l sistema actual de concert ab las Provincias Bascongadas que entregan una cantitat determinada per cada contribució establerta per lo Govern de Madrid, fora 'l sistema que ha conseguit conservar Navarra, que entrega una cantitat total, que 's cuyda de percibir en la forma que té per més convenient, puig així Catalunya podria a voluntat conservar lo sistema actual de tributació, ó reformarlo, en major sentit de justicia y de protecció de totas las fonts de riquesa y dels elements de treball, sense que l' Estat ne resultés gens perjudicat.

Es aixó tan patent, que la Lliga de Catalunya no té de fer cap esforç en demostrarho, puig tots estém convensuts dels desordres y mals actuals pera insistirhi; lo necessari es pendre totas las precaucions pera que ja que 's demana una reforma, aquesta 's dongui ab totas las garantias possibles.

En aquest sentit, fetas totas las anteriors consideracions é insistint la Lliga de Catalunya en que no li pot produhir verdader entusiasme més que una reorganización total del Estat Espanyol, en virtut de la qual quedi regoneguda la autonomia política y administrativa de Catalunya, única que pot curar los mals de que tots los catalans se queixan y que may despareixerán del tot ab remeys parcials, resumint son pensament sobre la cuestió concreta a que 's referia la consulta d' aquesta Excm. Diputació Provincial, la Lliga de Catalunya deu manifestar:

Que ha vist ab simpatía 'l pensament d' un concert económic de la Diputació Provincial de Barcelona ab lo Govern pera la percepció dels serveys de repartiment, recaudació é investigació d' impostos, com a expressió d' una tendencia marcada de la opinió ilustrada de Catalunya cap a las únicas ideas que poden contribuir a regenerarla,

Que tota reforma en lo sentit de concerts económichs ab l' Estat als efectes tributaris, se té de fer comprenent a tot Catalunya, no sols per que tota ella, sense distinció d' artificials provincias, te de participar de sos beneficis, sino per que, essent una entitat natural y ab vida propia, urgeix lo regoneixement de sa personalitat pera la armonisació de sos variats interessos,

Que per respectable que pugui ser la actual Diputació Provincial de Barcelona, y per molt superior que la seva administració sigui a la del Estat, no pot inspirar prou entusiasme la idea de que 'ls concerts de que 's tracta se fassin conservant los actuals organismes Provincials, essent necessaria lo organisació d' una entitat nova que representi tot lo territori catalá, elegida per las verdaderas forsas socials de la inteligencia, la propietat y 'l treball, convenientment agrupadas en las diferents poblacions y comarcas de Catalunya, y

Que, finalment, organizada així una verdadera representació de Catalunya, tots los catalans estarian plenament y de bon cor disposats a confiarli totas las atribucions d' ordre financier, de modo que pogués establir, distribuir y cobrar tota mena de contribucions é impostos, entregant al Estat la cantitat total que en virtut d' un concert se fixés, per periodos de cinch a deu anys.

Aquesta es la opinió de la Lliga de Catalunya que llealment somet a la Excm. Diputació provincial de Barcelona, pera son estudi y acort definitiu.

Deu guardi a V. E. molts anys.

Barcelona 29 de Setembre de 1898. — Per acort de la Junta Directiva. — Lo President, Pere Aldaverí. — Lo Secretari, Pere Coll y Escofet.

Excm. Sr. President de la Diputació provincial de Barcelona. »

Resposta de l' Ateneu Barcelonés

« Excm. Senyor:

Penetrada aquesta Associació de la trascendencia que pera 'ls interessos de Catalunya te 'l projecte d' encomenar a la Diputació Provincial la recaudació dels impostos directes, ha rebut, ab regoneixement, la consulta que 's digna V. E. ferli; y, usant de la latitud a que la convida, ha estudiat los aspectes capitals del problema.

Lloable es l' esperit del projecte, empero la grave crisis d' Espanya, empitjorada per los últims desastres, exigeix imperiosament midas complertas: no n' hi ha prou pera evitar las vexacions del fisch ab convertir la Diputació Provincial en recaudador de las contribucions de la provincia, ni es suficient a las necessitats que 'l grau d' avens de Catalunya exigeix, la bonificació que als pressupostos provincials aportarian los rendiments propis d' aquest servey. Aquesta útil reforma no guarda proporció ab la extensió y la profunditat dels mals que demanan urgent remey.

Es precis un complet concert económic per cantitat alsada ab l' Estat, y es insuficient limitar aquest concert económic a la provincia de Barcelona. Ha d' exténdres a tot Catalunya. Las actuals provincias son entitats completament artificials que no satisfan a una comunitat real d' interessos dels habitants que viuen dintre de sos capritxosos limits. La provincia ha resultat una creació burocràtica, sense més vida ni principi de cohesió, que 'ls merament oficials, y sense més interés comú que 'l de las personas

que viuen, ó figuran per aquest estat de cosas. Quan se tracta de combatre una crisis social, precisa apoyarse en verdaders organismes y forsas socials als que la naturalesa y la historia hagin dotat de vida propia, d' interessos y de necessitats comuns.

Las quatre provincias catalanas están inlimentament enllaçadas, son los membres d' un mateix cos y totas ellas en lo decurs de la historia, ab son treball, ab sa activitat y ab la vida de sos fills han acumulat la riquesa y la vida de Catalunya a Barcelona, y just es que quan se disposi dels recursos d' aquesta gran ciutat, s' estenguin los beneficis de sa vida y riquesa a tots los extrems de Catalunya ja que d' ella los han rebut y 'ls reben constantment.

Seria precis que 'ls beneficis que s' obtinguessin de la administració dels impostos poguessin aplicarse lliurement dintre de Catalunya, sense necessitat del interminable y vicial expediente actual, a construir directament ferro-carrils y altras vias de comunicació, a regularisar las corrents naturals pera facilitar las forsas a las industrias, a l' establiment y terminació de canals de regar, a fomentar la repoblació de nostras montanyas y proteger la agricultura y la explotació de riquesas mineras y la fundació d' industrias metalúrgicas; es necessari que disposém de nostra riquesa pera posar a Catalunya al nivell dels pobles civilisats per medi d' una ensenyansa verdadera y sólida, més de laboratoris y talleres, gabinets y clinicas, que de classes retóricas y generalitats, y que a aquella pugan ser eridats dintre de sas necessitats de saber y progrés respectiu individuu de totas las classes, es també imprescindible disponer de la distribució dels impostos pera fer més equitativas las cargas socials y més humana la beneficencia, y, en una paraula, es precis sostenir y restaurar a Catalunya, per sa riquesa propia, pera que no sia arrastrada en la ruina d' Espanya.

Donada la viciosa organisació de la Hisenda espanyola, tant per la complicació de sos organismes y 'l número, la procedencia, la remuneració y lo modo de ser reclutats los empleats, com per lo contingut dels reglaments a que deu subjectarse l' exercici de sas funcions, es absolutament indispensable que no 's limiti en lo conveni económic, a la forma actual, lo repartiment y recaudació de las contribucions. De lo contrari seria impossible obtenir resultats del tot satisfactoris y ab gran facilitat podrian esser inutilisats lo zel, la inteligencia y 'l sentit pràctic de la entitat catalana encarregada d' aquestas funcions debent exercirla per medi d' un mecanisme que en sa organisació y funcionament quedés a disposició de la administració del Estat. La odiositat que avuy cau per complert sobre de aquest arribaria també a la Diputació catalana, sense que fos partícipe dels errors que la originan. Deuria, donchs, assolirse la facultat de suprimir los impostos que judiqués innecessaris ó perjudicials, de rebaxar ó modificar tots los tipos contributius y de reformar las bases per las que 's regeixen tots ells, dintre de principis convinguts ab l' Estat.

Tampoch es suficient circumscriure 'l conveni a las contribucions directas. Los beneficis del concert deurián ferse extensius a tots los impostos, excepció feta d' aquells que per sa naturalesa ó per la forma de sa recaudació son inseparables de las atribucions propias del poder central, com son: l' impost d' Aduanas, lo donatiu del clero, los impostos de grandesas y títols del regne, los sellos de comunicacions, loterias, amortisacions del Deute, sobre sous, assignacions y honoraris dels empleats del Estat, sobre 'ls pagos y sobre 'ls bitllets de passatjers y 'l transport de mercaderias en los ferro-carrils domiciliats fora de Catalunya. Totas las demés, sense cap excepció de directes ni indirectes, deurián esser inclosas en lo conveni, així com la renuncia de la facultat de creació d' altres de nous de qualsevol carácter que fossen, per part del Estat. Pera las que haguessin sigut objecte de convencions especials, deuria respectarse lo contingut de las mateixas, sense perjudici de quedar sense efecte en lo plasso més breu possible a tenor dels termes del contracte.

Objecte de madur exámen deuria esser la fixació de la quota que Catalunya s' obligués a satisfer al Estat, per que la perturbació económic produhida per los sucesos desenrotllats durant aquestos tres últims anys, necessariament deuen determinar una considerable baixa en los rendiments de tots los impostos, baixa iniciada ja en l' exercici de 1894 a 1895 y accentuada en los següents. S' hi ha de tenir en compte també que las ocultacions de la riquesa imponible é Catalunya son menos que en casi totas las demés provincias, y que 'ls aumentos que per aquest concepte experimentés la recaudació quedarían neutralisats per las baixas de la propietat rústica, avuy rebulfadas sistemáticamente per la administració pública, ab notoria é irritant injusticia. Tal vegada podria pèndres per base la tributació en l' últim quinqueni, senyalant la cantitat mitja que 's recaudá a Catalunya durant aquest periodo y encare així aquesta quota seria molt beneficiosa per l' Estat, donchs excediria de molt, a lo que puga aspirar a obtenir de Catalunya en los próxims exercicis.

La formació del concert económic ab Catalunya y 'l desempeñu de totas las atribucions resultants del mateix deurián corre a càrrech d' un organisme diferent de las actuals diputacions provincials. Dintre la actual organisació

l'Estat podria esser regida aquesta administració general per una comissió mixta de diputats de las quatre provin- cions i de representants de grans entitats contributives y cor- poracions. Però indubtablement, sols podria satisfer a las aspiracions actuals y al progrés y moralisació de Catalunya una Diputació general única, qual elecció, exempta dels ac- tuals vicis de nulitat de sufragi, escapés a la corrupció ad- ministrativa que aquesta porta ab si y respongués a la re- presentació directa de las diferentes classes socials agrupa- des en corporacions, collegis y gremis.

La influencia y forsa de representació que tindria aque- sta Diputació general no sols en la administració de que s'ocupa, sino en las demés questions politicas y económicas, seria decisiva pera 'l pervindre y progrés de Catalunya. Barcelona 28 de Setembre de 1898.—Per acort de la Junta Directiva.—Lo President, Lluís Domenech y Monta- ña.—Lo Secretari general, Joseph Rogent Pedrosa. Excm. Sr. President de la Diputació Provincial de Bar- celona.»

ASSOCIACIÓ LITERARIA DE GERONA

CERTÁMEN DE 1898

Lista de las composicions rebudas.

(Continuació.)

Núm. 34. Remordimientos de un ángel. Lema: Ante esta Soledad que desfallece, del inspirado artista la figura cuán excelso á mis ojos resplandece! Nuñez de Arce.—35. Tinieblas y luz. Oda. Lema: Apareció sobre la tierra un Hombre Dios, quien fué á la vez, el cumplimiento de la ley antigua y el autor de la nueva. Balmes.—36. Boyra y Sol. Idili poe- tico.—37. Aigues marines.—38. L' Hostal de la Grua. Tradició.—39. Amor etern. A una dona.—40. Melodia. Un esclat d' inspiració pe'ls dos sers que s' compene- ten.—41. Lo combat de Palamós. 1757. El Rey Fernando VI concedió al patrón una pensió y una medalla... (Gaceta de Madrid del 25 Junio 1757).—42. Memento.—43. Lo va- ll malalt. Y ab lo bouher ¿qui hi pensa?—44. A Sant Nar- ces. Patró de Gerona. XXIX de Octubre.—45. Lletra. Nulla est redemptio...?—46. A través de la vida. Pálida mors.—47. Lo combat de Covadonga. Per la fé y la patria lluytaren nostres passats héroes.—48. Lo siti de Gerona. Any de 1653. Herúnda fidelísima civitas. (Inscripció gravada en monedas de aquells temps).—49. A la Sardana. Los senyorots del dia han declarada guerra.—50. Breve historia del Castillo de Castalrich. Si conexeu que aquest Castell é terra sien bons per la honor del Principat provehiu hi, car molt vos hi vá. Gerard de Tallada.—51. Idili. Amor.—52. Las cegueras del Rey Joan.—53. A Montjuich de Gerona. Pátria.—54. Nove- la histórica. De ma terra.—55. Los Martirs del sigle XIX. La full de la Historia de las Misiones. Més enllá.—56. Sar- damera. ¡Rodi, rodi, la sardana! ¡rodi, rodi sens parar!—57. Notas tristes. ¡Cuan triste es la vida!

Lo Secretari, Enrich Grahit.

(Continuará.)

Noticias

Oficiales

AJUNTAMENT. Sessió del 28 Setembre. (2.ª convocatoria).— Reunió baix la presidència del Alcalde Sr. Boxa, 5 concejals. Prengueren los següents acorts:
Aprobar la acta de la sessió anterior.
Idem comptes que pujan á 989'52 pessetas.
Idem distribució de fondos pel mes d' Octubre, que ascendeix á 21.646'74 pessetas.
Concedir permís d' obras á D. Ramón Teixidor.
Ampliar ab 2000 ó 2500 pessetas lo crédito obert pera la ur- ganisació de la plassa del Hospital.
Donar compte de haverse acabat los obras del nou escor- tador.
Facultar al Sr. Alcalde pera que organisi lo programa de fi- estas y fiestas.
Prorrogar per dos mesos lo temporer Sr. Puig.
Contribuir ab 50 pessetas mensuals á la suscripció oberta per auxili dels repatriats.

Ab motiu de certes reformes que la Redacció tracta d' introduhir en LO GERONES, aquest sortirà durant l' actual trimestre los dias 5, 15 y 25 de cada mes. A n' axó se deu haver sortit lo número que corresponia al dia 2 d' Oc- tobre.

Hem rebut un opúscul titolat *La cuestión catalana* pu- blicat per lo Comité nacionalista catalan de Paris y endre- çat a la premsa europea, en lo quin ab gran conexe- ment se dona compte del veritable estat d' Espanya, de la influencia en lo modo de ser de les diferentes nacionali- tats que constituhen l' Estat espanyol, dels perjudicis que ha portat lo predominí de la castellana, de les reivindicacions que temps ha fetes pels catalans preveient y anunciant lo que ha succehit, y del perill que hi ha de no aténdreles de lo que adquirixin peu y logrin més tart forsa incontrastable de las tendencias separatistas y fins anexionistas á França, que no parlarém més detingudament.

— Es notable la manera de créxer y exténdres per tot arréu la convicció de que res se pot esperar del centralisme y menys dels polítichs de tot genre que han contribuhit al desgovern del país. En una ó altre forma se manifesta cada día; avuy son les Diputacions de Zaragoza, de Pamplona y de Guipúzcoa que prenen a son cárrech fer que l' Estat pa- gui lo que deu als soldats qu' han tornat de Cuba y de Fili- pinas y a les families dels que hi han mori, perque ningú 'ls exploti y perque no succehexi com ab los de la guerra passada molts dels quins no n' han sabut may més res; un altre die es la Cambra de Comers de Cartagena, que convo- ca una Junta ó Congrés de les seves similars pera tractar y resoldre lo que convingui fer en les actuals circumstancies y n' escloueix de una manera expressa y deliberada als polí- tichs de professió y fins als madrilenys que no sien avans que tot comerciants ó productors; y per últim s' aixeca una reclamació general contra la idea de que Espanya conservi res de Filipinas, no perque no sápigga greu pérdreho y aban- donarho tot, sino pel convenciment general de que convé treure tota ocasió a la continuació dels abusos que 'ns han portat allá hont som, y la falta absoluta de confiança en que 'l Govern, l' Estat cambihi de procediments y de conducta.

Y no es estrany: trobantnos com nos trobem no 's veu esmena en res, ni propósit d' ella, donchs com fá observar molt be en Pi y Margall en *El Nuevo Régimen*, s' han fet les últimes eleccions provincials com es costum fer les elec- cions á Espanya; s' ha seguit en lo nomenclament d' agre- gats á la Comissió de París la tradició de nepotisme que 'ns caracteriza; continuan fentse generals, com si no 'n tingues- sim la meytat de sobrers, y 's retornan á Espanya 'ls sol- dats malalts d' una manera que subleva á les persones de sentiments més durs.

No s' esgarrifin, no, 'ls periódichs de gran circulació madrilenys de que les provincies donguin mostres de de- xondirse; Madrid no es Espanya y fins á Espanya no hi ha res que sempre durs.

— Queda oberta en lo *Centre Catalanista* d' aquesta Ciu- tat la suscripció per ausiliar als repatriats que arribin ó pas- sin per nostra Ciutat.

— La companyia del ferrocarril de Sant Feliu de Gui- xols ha establert desde 'l primer de aquest mes una combi- nació ab la de T. á B. y F. per la quina en las estacions de Sant Feliu, Castell d' Aro, Llagostera, Cassá de la Selva y Gerona s' espendeixen bitllets per las estacions de Barcelo- na, Blanes, Figueras, Cervera y vice-versa. També despa- cha carga per todas las estacions de la línea de T. á B. y F. y líneas afluyents.

— Degut á las gestions del *Foment de la industria, co- mers y propietat*, la companyia de T. á B. y F. ha resolt establir en las vinetas firas un servey especial de viatjers á preus reduhits ab bitllets d' anada y tornada.

— L' Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro ha rebut del senyor ministre de Estat una comunicació en que li ma- nifesta que, divent reunir-se á Paris la Comissió encarrega- da de negociar la pau entre Espanya y 'ls Estats Units d' América y tractar al mateix temps varis assumptos relacio- nats ab nostres interessos comercials y afectes á un neu or- dre de cosas, es molt convenient que l' Institut li dongui á conéixer sa opinió. Lo que de Real ordre traslada al Insti- tut, pregantli que comuniqui lo més aviat possible al mateix senyor ministre ó be directament al senyor president de la esmentada Comissió espanyola, tots los datos, noticias é in- formes que convinga 's tinguin á la vista pera amparar y fomentar nostres interessos agricolas, industrials y comer- cials.

— Ha mort á Sans D. Bonaventura Comas pare polítich de nostre estimat company D. Esteba Berangé. Acompa- nyém á nostre amich en lo sentiment.

— Lo dia 7 d' aquest mes comensará en aquesta ciutat la matansa de tocinos.

— Sembla que aviat será un fet lo lliure conreu de taba- co en la Peninsula.

— La tasa telegráfica pels telegramas dels extranjer es la de 65 per cent en lo corrent trimestre.

Llibres rebuts.

Relación facultativa en méritos de la causa sobre explo- sión de un petardo, escrita y publicada por D. Hermenegildo Vila y Saglietti. Gerona. Imprenta de Paciano Torres.— Ab motiu de la explosió d' un petardo en la vila de Sant Feliu de Guixols en lo mes de Octubre de 1896, va esser cri- dat á relacionar devant del jutge municipal de la mateixa, cumplint la ordre del de 1.ª instancia, l' intelligent farma- céutich d' aquella població Sr. Vila y Saglietti y la relació donada ha sigut impresa en un folleto quin titol dihem més amunt. Y ha fet bé lo Sr. Vila de donar á la publicitat la esmentada relació ó, en termes curials, informe pericial, ja que es un treball tant acabat que pot servir de modelo en casos semblants y pot ilustrar en gran manera á todas las autoritats á quin cárrech corrin la instrucció de las diligen- cias en aquesta mena de delictes.

Los extrems que segons l' ordre judicial debia abarcar lo dictámen pericial foren los tres següents: materia que pro- duhi l' explosió; quina pogué esser la potencia expansiva de la mateixa; y quins pogueren esser sos efectes, y tots est- tant tant magistralment tractats que ni un dato, lo més pe- tit indici, tot, absolutament tot se tingué en compte por lo Sr. Vila al portar á terme son comés.

Comensa per descriure ab tota minuciositat lo lloch ahont se produhi la explosió, cabuda, afrontacions, alsa- ria y grandor de sas parets, número, lloch y classe dels

desperfectes que ocasioná, medició del forat que obri 'l pe- tardo y distancia del mateix á las parets vehinas. Examina después los restos ó residuus trobats en lo punt ahont ex- plotá 'l petardo, explicant una per una la qualitat de las ma- terias trobadas y son carácter orgonocéptichs de las cendres que deixá, donant aixó ocasió al Sr. Vila pera lluhir los seus profons coneixements sobre alcalimetria, deduhint que la composició química que constituhi l' explosiu fóu la nitro- glicerina en forma de dinamita.

Passa després á estudiar lo Sr. Vila la mecánica de la explosió, examinant lo que ocorregué en la sòna d' expan- sibilitat, y las causas que aminoraren los afectes de la ex- plosió, acabant per dóldres de la facilitat ab que pot adqui- rirse aquella sustancia, que sols deuria permetres son em- pleo en son primitiu estat de nitroglicerina.

En resúm, la relació facultativa es un treball que honra al Sr. Vila y quina lectura recomanem á nostres llegidors principalment á las personas que per sa professió pot ser- loshi de gran utilitat.

F.

SECCIÓ LITERARIA

* * *
Delicia mee ene cum filius hominum.
(Proverb. VIII.)

Veniu, homes, alseuhi la volada
al niu de mon amor!
es mont desitj covarhi l' ancullada
que pels plahers del món va fascinada
oblidant la dolçura del meu cor.

Veniu, nauers del món, en la barqueta
que tinch al fons del pit;
hi remaréu cantanhi l' amoret,
qu' assí no bat la tempestat inquiet,
ni l' embolcalla l' obra de la nit.

L' heu cisellada valtres ab espines
y claus, veniu á dins;
sols l' empenyen d' amor flames divines;
ab glopades de sanch fá ses joguines;
per mariners hi reman serafins.

Be prou eixos me donan ses canturies;
mes, l' home, al home anyor!
Com aus van al verger á voladuries,
veniu per' endolsirshi mes penuries,
qu' ebrí pera vosaltres lo meu cor.

ANTONINO VIVER.

SECCIÓ COMERCIAL

Mercat de Gerona del die 2 de Octubre

Especies	Mesures	Pessetes
Blat	QUARTERA DE 80 LITRES	19'00
Mestall	»	16'00
Ordi	»	9'00
Ségol	»	13'00
Civada	»	8'00
Besses	»	15'00
Mill	»	16'00
Panis	»	12'00
Blat de moro	»	13'00
Llobins	»	8'50
Fabes	»	14'00
Fabó	»	15'50
Fassols	»	28'00
Monjetes	»	26'00
Ous	Dotzena	1'40

SECCIÓ RELIGIOSA

Santoral

Dimecres 5. — Sts. Atilia, Froilan y Palmiro.
Dijous 6. — St. Bruno y St. Magno.
Divendres 7. — St. March, St. Ampost y Sta. Ossita.
Dissapte 8. — Stas. Brigida y Reparada; Sta. Constansa.
Diumenge 9. — La Mare de Deu del Remey, St. Dionis y Sta. Pubila.
Dillans 10. — St. Francisco de Borja y St. Lluís Bertran.
Dimars 11. — St. Nicaai y Sta. Zensaida.
Dimécres 12. — La Mare de Deu del Pilar y St. Serafi
Dijous 12. — Sts. Eduart y St. Grau.
Divendres 14. — St. Calixto y Sta. Fortunata.

Quaranta Hores.

Dies 5 á 8 en la iglesia de St. Pere, del 9 al 14 en St. Martí

Guía del viatger en la Comarca

Amer. — Estació fèrrea. Ferrocarril de Gerona á Olot y carretera de Sta. Coloma á Olot y de Gerona á Anglés á 18 k^m. de Gerona.

Anglés. — 14 k^m. de Gerona. (Vegis lo dit referent á Amer).

Arbucias. — 36 k^m. de Gerona. Carretera de Hostalrich á Sant Hilari Sacalm.

Armentera. — 27 k^m. de Gerona. Prop la carretera de La Bisbal á Figueras.

Bagur. — 44 k^m. de Gerona. Carretera de Gerona á Palamós per La Bisbal y Tramvia de Flassá á Palamós. Camí vehinal desde Palafrugell. Població marítima.

Banyolas. — 14 k^m. de Gerona. Carretera de Gerona á Olot. Aigües sulfurosas.

Besalú. — 41 k^m. Carreteras de Gerona á Olot y de Figueras á l'última població.

Blanés. — 32 k^m. Estació en lo ferrocarril de T. B. y F. Banys de mar.

Cadaquers. — A 54 k^m. Camí vehinal desde Rosas. Banys de mar.

Caldas de Malavella. — 16 k^m. Estació en lo ferrocarril de T. á B. y F. Carretera desde Llagostera. Aigües termals. Establiment del Srs. Prats y fill. — *Vichy Catalá.* — Cotxes de abdos establiments á tots los trens.

Calonge. — 27 k^m. Carretera de Sant Feliu de Guixols á Palamós.

Camprodón. — 59 k^m. Per Vich y per Olot passant per Sant Joan de las Abadessas.

Cassá de la Selva. — 12 k^m. Estació en lo ferrocarril de Gerona á Sant Feliu de Guixols y carretera de idem.

Castell d'Aro. — 25 k^m. (Id. anterior).

Castelló d'Ampurias. — 41 k^m. Carretera de Figueras á Rosas.

Figueras. — 32 k^m. Estació ferrocarril de T. á B. y F. Carretera de Barcelona á la Frontera y límit de la carretera de Olot, La Bisbal y Rosas.

Gerona. — Fonda del Comers, carrer de Albarreda.

Hostalrich. — 39 k^m. Estació ferrocarril de T. á B. y F. y carretera fins á Sant Hilari.

La Bisbal. — 27 k^m. Estació Tramvia Flassá á Palamós. Carreteras de Gerona, Figueras y Palamós.

La Escala. — 32 k^m. Carretera de La Bisbal á Gerona y de la estació de Sant Jordi per Verges. Banys de mar. Ruhinas de Ampurias.

La Junquera. — 47 k^m. Límit en la carretera de Barcelona á Fransa. Banys de la Mercé. (Aigües sulfurosas).

La Sellera. — 16 k^m. Estació ferrocarril de Gerona á Olot, carreteras de Sta. Coloma y de Gerona á Olot.

Llagostera. — 24 k^m. Estació ferrocarril Sant Feliu de Guixols. Carreteras á id. y á Caldas de Malavella.

Llansá. — 41 k^m. Estació ferrocarril de T. á B. y F. Banys de mar.

Lloret de Mar. — 32 k^m. Carretera á la estació de Blanes, y carretera fins á Tossa.

Massanet de Cabrenys. — 54 k^m. Carretera desde Figueras.

Olot. — 48 k^m. Carreteras á Gerona, Figueras, Sant Joan las Abadessas y Sta. Coloma de Farnés.

Palafrugell. — 41 k^m. Estació Tramvia Flassá á Palamós y carretera de Gerona á Palamós.

Palamós. — 44 k^m. Estació del Tranvia de Flassá, límit de las carreteras de Sant Feliu y de Gerona.

Rosas. — 44 k^m. Carretera de Figueras. Banys de mar.

Sant Feliu de Guixols. — 36 k^m. Ferrocarril fins á Gerona: carreteras á Gerona y á Palamós. Establiment de banys de pila y oleatge.

Sant Hilari Sacalm. — 38 k^m. Carretera á la estació de Hostalrich y á Vich. Aigües acídulo carbónicas.

Sant Pere Pescador. — 27 k^m. Carretera que surt de la estació de Sant Jordi.

Sta. Coloma de Farnés. — 20 k^m. Carretera desde la estació de Sils (T. á B. y F.) y carreteras á Gerona, Olot y Barcelona. Aigües termals.

Torroella de Montgri. — 32 k^m. Carretera desde la estació de Verges y desde Gerona. Banys de mar al Estartit.

Tossa. — 41 k^m. Carretera desde Lloret de Mar.

Vidreres. — 34 k^m. Carretera desde la estació de Sils y carretera desde Llagostera.

Viladrau. — 50 k^m. Camí de ferradura desde Sant Hilari y carreteras desde Vich y estació de Banyá. Hotel Cambrinus. Centre de excursiós al Montseny.

SECCIO D' ANUNCIIS

Gran éxit en moltíssimas families d' Espanya

La gran sopa **Purés** marca Baget-Reus

Recomanan son us totas las eminencias métricas del mon, per esser la mes agradable, económica, alimenticia y mes facil de digirir. Ab l'ús constant d' ellas se consegueix mes facilitat en la digestió, fomenta la bellesa física y presta al cos un marcat caracter de lleugeresa y galanura. Lo poder nutritiu necessita de una materia asoada en los aliments y aquesta se troba en las sopas «de Purés MARCA BAGET, que mantenen nostres humors en un saludable estat d' alcolicitat que ns preserva del reumatisme, gota diabetis y demés dolencias originals.

Las clases, avuy posadas á la venta son: *Purè de pessols verts.* — *Purè de fabas.* — *Purè de lletias.* — *Purè de fasols.* — *Purè de flor de arroz.* — *Purè de flor de cibada.* — *Purè de flor de sigrons turrats de Font de Sauco y la gran «salsa universal».*

PREUS DE VENTA

Un paquet que val pel públich un ral, produeix de 7 á 9 plats de sopa, y un paquet doble, que val dos rals, produeix de 15 á 17 plats.

PUNTS DE VENTA EN AQUESTA CAPITAL

- Don Benet Massot. — Plassa del Marqués de Camps.
- » Ramón Lladó. — Carrer de Barcelona, núm. 7.
- » Antoni Guarnarmoner. — En Francisco, 4.
- » Llorens Massa. — Rambla
- » Emili Andrés. — Sta. Clara, 4.
- » Sebastià Alsina. — Mercaders, 20.

Representant exclusiu en la Provincia:

RAMÓN GISPERT.—GERONA

Banch Vitalici de Espanya

LA PREVISION

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Compañias de segurs sobre la vida reunidas
Carrer Ample 64, BARCELONA

CAPITAL SOCIAL **15 000.000** DE PESETAS.

Reservas en 31 Desembre de 1896 9.235,908'05 pts.

Capitals assegurats desde la fundació de las C.^{as} fins al 31 Dbre. 1897. 203.-80,352'95 »

Pagat per sinistres, pólissas vensudas y altres comptes fins igual data. 13.332,881'61 »

Delegat general en la Prociucia

Joseph Coderch y Bacó

Agents en la Capital

Toribi Corominas. — Narcis Boadas

CORREUS

Entradas

Madrid.	9'30 matí.
Barcelona.	9'30 m. y 5'45 t.
Fransa.	7'30 m. y 3'20 tarde
Puigcerdá y Ripoll.	5'30 m.
Olot y sa línea.	5'30
S. Feliu de Guixols	6'21 m. y 2'11 tarde
Amer y sa línea.	6'30 m.
S. Aniol y sa línea.	7'00 m.
Estanyol y sa línea.	7'00 m.

Sortidas

Madrid.	2'30 tarde.
Barcelona.	6'30 m. y 2'30 tarde.
Fransa.	8'30 m. y 5 tarde.
Puigcerdá y Ripoll	11'00 m.
Olot.	11'00 m.
S. Feliu de Guixols	9'06 m. y 5'35 tarde
Amer..	10'00 m.
Sant Aniol.	10'00 m.
Estanyol.	10'00 m.

LO GERONÉS

PERIÓDICH PORTA-VEU

DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

Redacció y Administració: Rambla de la Llibertat 31

PREUS DE SUSCRIPCIO

Gerona..	1 pesseta trimestre	1'50 pesseta trimestre
Vora..	1'25 id.	0'10 id.